

Bouwsector kan groei niet meer bijbenen

3

Unica Building Projects installeert in nieuwe slachterij

7

Urine opvangen, zuiveren en weer drinken

9

BIM ontwikkelt zich razendsnel

10

Installatiebranche bepaalt de koers van Nederland

Toekomstverkenning CONNECT2025 geeft richting aan

BRANCHE

De installatiebranche heeft een leidende rol om Nederland toekomstbestendig te maken en dit vergt een inspanning van alles en iedereen binnen de branche: niets blijft meer zoals het was. Het betekent onder andere dat veel beter moet worden samengewerkt, dat kennis moet worden gedeeld en dat moet worden geïnvesteerd in kennis.

Dit is de belangrijkste conclusie die wordt getrokken in de toekomstverkenning CONNECT2025. Hierin wordt helder dat de rol van de techniek in de komende zeven jaar groter zal zijn dan ooit tevoren. Doekle Terpstra, voorzitter van installatiekoepel UNETO-VNI, overhandigde onlangs het eerste exemplaar van het rapport aan Hans de Boer, voorzitter van VNO-NCW.

CRUCIALE ROL

Wie Connect2025 tot zich neemt, snapt als nooit tevoren dat de techniek de wereld nog verder zal veranderen dan al het geval is en de installatiesector heeft een cruciale rol. Dat geldt niet alleen voor een uitdaging als de energietransitie naar liefst een aardgasloze toekomst in 2030 en verdere verduurzaming, maar ook terreinen als zorg, veiligheid en digitalisering leggen een steeds zwaardere druk op de beschikbare capaciteit, meent Terpstra.

PROACTIEF

“Onze sector is proactief. We wachten de ontwikkelingen in de samenleving niet af, maar sturen aan op het toepassen van technische vernieuwingen. Ondernemers in de installatietechniek willen bijdragen aan een gezonder, efficiënter, veiliger en mooier Nederland”, aldus Terpstra.

De stormachtige ontwikkelingen op het gebied van de techniek achter Nederland komen in het rapport voorbij aan de hand van zes thema's: De stad Nederland, Nul is de norm, Data als grondstof, Branche zonder grenzen, Mensenwerk en Nieuwe werkwijzen. Verder worden er vijf zogenoemde actielijnen benoemd waar de branche zich op moet focussen.

Meer over CONNECT2025 leest u op pagina 8.

Unieke methode om urine te hergebruiken

Tuinbouwkundig ingenieur en ondernemer Peter Scheer heeft een revolutionaire unit ontwikkeld waarin menselijke urine wordt opgevangen en ter plekke wordt gezuiverd om weer te kunnen drinken. Scheer ziet mogelijkheden voor noodhulp en in gebieden waar weinig water is, maar de eerste unit draait proef op festivals, zoals onlangs op Eurosonic Noorderslag (foto). Geberit en Sphinx ondersteunen het project.

Een uitgebreid artikel over de unit staat op pagina 9.

Rond 1 procent vrouwen in de branche, maar aantal stijgt wel

WERKGELEGENHEID

Steeds meer meisjes kiezen voor een opleiding in de installatietechniek, meldt installateurskoepel UNETO-VNI. In ruim tien jaar is het aantal vrouwelijke loodgieters gestegen van 330 tot 500. Dat is mooi. Maar nog niet heel mooi, want tot op heden is slechts 1 procent van de werknemers in de installatiesector een vrouw: er zijn er 2.330 actief.

Volgens het CBS werken er in de installatiesector 125.000 mensen, van wie ongeveer een derde (41.000) werkt als loodgieter. En van hen is dus rond 1 procent een

vrouw. Dat is nog weinig, maar de groei zit erin (bijvoorbeeld: in 2006 wekten er 1.400 vrouwen in de branche) en dat is te danken aan een nieuwe koers om meer meisjes te werven die enkele jaren geleden is ingezet. De belangrijkste reden voor meisjes om hiervoor te kiezen is dat de installatiebranche werkt aan het imago.

ACHTERHAALD

Het clichébeeld dat we alleen maar werken in keukenkastjes en op wc's is echt wel achterhaald”, zei voormalig voorzitter van UNETO-VNI Titia Sierstema destijds. “Het vakgebied wordt steeds breder, innovatiever en

digitaliseert. Hierbij kun je denken aan oplossingen voor een energiezuinig huis, of aan speciale systemen die de riolen controleren.”

Toets voor certificering in de zomer gereed

CERTIFICERING

Vanaf komende zomer gaat de branche feitelijk aan de slag met de nieuwe certificeringsregeling voor gasgestookte installaties die in 2019 van kracht wordt. Brancheorganisatie UNETO-VNI stelt in de zomer een gratis onlinetoets beschikbaar waarmee iedere installateur van achter de eigen pc eenvoudig haar of zijn kennisniveau kan meten. Is er voldoende kennis in huis? Dan kun je meteen het theorie-examen afleggen en ook dat gebeurt online. En wil je de toets liever niet online afleggen, dan komen er andere opties beschikbaar.

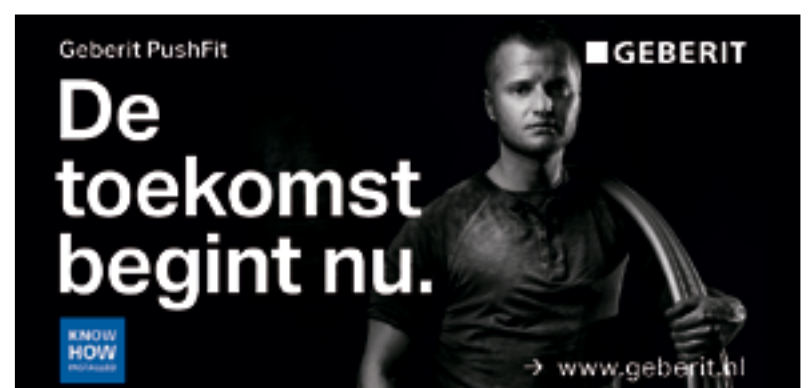
Dit schrijft Judith van Heeswijk, programmamanager Ontwikkeling, Scholing en Arbeidsmarkt op de website van de installatiekoepel. Afgelopen maanden is de nieuwe onlinetoets door een aantal installateurs getest en naar verwachting komt deze dus rond de zomer beschikbaar. De examens zijn met de input van bedrijven en opleiders opgesteld en staan dicht bij de praktijk, aldus Van Heeswijk.

NIET VOLDOENDE

Blijkt uit de nulmeting dat het kennisniveau niet voldoende is, dan kan de kennis worden bijgespijkerd door een dagtraining of een cursus te volgen.

PRAKTIJK

Ook voor de praktijktoetsen hoeft niemand ver van huis. In het hele land stellen opleiders en bedrijfscholen straks hun locaties beschikbaar voor het afleggen van het praktijkexamen. “Zo zorgen we voor een goede landelijke dekking. Iedere aanbieder van een praktijkexamen moet zich daarvoor natuurlijk eerst laten accrediteren”, laat Van Heeswijk weten.

GRUNDFOS **SOLOLIFT2 SERIE****SOLOLIFT2 SERIE****OPVOERINSTALLATIES****EENVOUDIG TE INSTALLEREN -
EENVOUDIG TE SERVICEN**

De SOLOLIFT2 is een unieke serie compacte opvoerinstallaties voor de afvoer van elke willekeurige sanitaire toepassing, zonder dat u zich zorgen hoeft te maken over de locatie van het bestaande systeem met natuurlijk verval. Of het nu een extra toilet op zolder of een nieuwe badkamer onder riolniveau in de kelder betreft, de SOLOLIFT2 zorgt voor een efficiënte afvoer van het afvalwater. En biedt maximale bescherming tegen terugstroming vanuit het rioolstelsel.

De SOLOLIFT2 serie bestaat uit vijf compacte uitvoeringen, allemaal ontworpen voor het opvangen en verpompen van afvalwater vanuit de sanitaire toepassing naar de dichtstbijzijnde leiding met natuurlijk verval via een dunne drukleiding.

Kijk voor meer informatie in het Grundfos Product Center op www.grundfos.nl

EIGENSCHAPPEN EN VOORDELEN**Robuustheid en betrouwbaarheid tijdens bedrijf**

- Krachtige motoren met sterk startkoppel voor professionele versnijder (WC-1, -3 en CWC-3)
- C3 bestand tegen heet water tot maximaal 90°C
- Drukvraste tanks, bestand tegen maximaal 2,5m waterkolom
- Toebehoren voor uitstekende veiligheid, zoals alarmmelders als uitbreiding

Eenvoudige installatie en vervanging

- Afvoer 360° draaibaar voor horizontale of verticale aansluiting
- Flexibele afvoeraansluiting, keuze uit 6 verschillende leidingdiameters
- Flexibele toevoeraansluiting, keuze uit 4 verschillende diameters
- Inclusief terugslagklep - gereed om te installeren

Onderhouds- en servicevriendelijk

- De verwijderbare en droge, compacte pomp/motor-unit
- Droge en schone toegang tot de unit met niveauschakelaar
- Antiblokkeerfunctie met behulp van een schroevendraaier zonder de unit te hoeven openen
- In geval van service kan de unit op z'n plaats blijven

TOEPASSINGEN

- Extra badkamers ver weg van de riolering (bijv. zolders)
- Bescherming tegen terugstroming van sanitaire toepassingen die geplaatst zijn onder riolniveau
- Extra toilet en gezondheidsvoorzieningen in pensions en vakantie-huisjes

De statushouders zijn blij met hun nieuwe kansen in de installatietechniek.

Bouwsector kan groei niet meer bijbenen

Groei remt af door gebrek aan mankracht

ARBEIDSMARKT

De groei van de bouwproductie loopt vertraging op door het schrijnend gebrek aan 'handjes.' De installatiesector werft tegenwoordig onder alle denkbare personen, onder wie vrouwen en statushouders, maar zelfs dan lukt het niet om de groei het hoofd te kunnen bieden.

De groei van de bevolking zorgt ervoor dat de groei van vooral de woningbouw de komende jaren blijft groeien en de installatiebranche profiteert volop mee. Daar komt bij dat Nederland de komende jaren verder verduurzaamt en dat er steeds meer nieuwe technologieën komen waarmee eveneens veel wordt gevergd

van installierend Nederland. Maar de eerste groeipijnen zijn er en worden steeds heviger gevoeld. Vorig jaar steeg de bouwproductie met 5,7 procent, dit jaar met 4,5 procent en in 2019 met 4 procent. Het is nog steeds groei, maar deze neemt wel af en dat is met name het gevolg van het grote personeelstekort. Anders gezegd: de bouw- en installatiesector kunnen de groei niet bijbenen, zo toont recent onderzoek van ABN AMRO aan.

STATUSHOUDERS

De installatiesector werft daarom niet alleen onder vrouwen, maar ook onder statushouders

(voormalige vluchtelingen met een verblijfsstatus). Om grote aantallen gaat het vooralsnog niet. Het OTIB-Steunpunt Arbeidsmarktmobiliteit (Opleidings- en Ontwikkelingsfonds voor het Technisch InstallatieBedrijf) in de regio Holland Rijnland (een samenwerkingsorgaan van veertien gemeenten die gelegen zijn tussen Amsterdam, Rotterdam en Den Haag) is onlangs voor de tweede keer gestart met een zijinstroomtraject voor statushouders.

Het is nog niet bekend of elders in Nederland soortgelijke trajecten worden gestart.

Laat op Dag van de Bouw zien dat u trots bent op uw werk

DAG VAN DE BOUW

Werkt u als installateur mee aan een bijzonder project dat het, ook al is het nog niet klaar, waard is om gezien te worden? En is er op zaterdag 2 juni al (of nog) genoeg te zien om er iets leuks van te maken voor bezoekers? Doe dan mee aan de Dag van de Bouw.

De Dag van de Bouw heeft als doel Nederland te laten kennismaken met de bouw in al z'n facetten. Partijen die een rol spelen in de bouw, waaronder installatiebedrijven, tonen zich van hun beste kant en juist nu is dat belangrijk,

want de installatiesector zit te springen om nieuw bloed, qua mensen. Verschillende projecten hebben zich al aangemeld. Een voorbeeld is Matrix VII, een verzamelgebouw voor bedrijven die actief zijn op het gebied van IT, nieuwe media en Life Science, in Amsterdam. Matrix VII gaat voor een BREEAM 'Very Good'-certificaat. En zo zijn er nog veel meer voorbeelden. Iedere installateur die een project aanmeldt op dagvandebouw.nl ontvangt een promotiepakket.

Iedere installateur die een project aanmeldt op dagvandebouw.nl ontvangt een promotiepakket.

De Dag van de Bouw is op 2 juni.

■ GEBERIT

Heeft u het 1 miljard keer gedaan?

Door Andy van Oijen
Trainingsmaganer Geberit

Het aftellen naar de 1 miljardste Mapress fitting is begonnen. Dit voorjaar rolt hij van de band. Uitgeschreven in letters lijkt dat misschien nog niet zo veel, maar in cijfers is het indrukwekkend: 1.000.000.000! Nog maar een paar maanden en dan zijn er net zo veel fittingen als iPhones verkocht. Apple bereikte vorig jaar namelijk de mijlpaal van 1 miljard. Maar er is een groot verschil: als er geen verbouwingen zijn geweest, werken alle Mapress fittingen nog. Twee miljard leidingen die wereldwijd perfect met elkaar zijn verbonden. Want daar staat Mapress voor: een solide perssysteem dat zijn kwaliteit over de jaren heeft bewezen en bovendien veilig, betrouwbaar én slim is.

BESPAREN

Door leidingen te persen kunt u veel tijd en geld besparen. Ten opzichte van solderen bent u dubbel zo snel en vergeleken met knellen bent u een kwart minder tijd kwijt. Maar bovenal brengt u een solide verbinding aan. Zolang u zich maar aan een paar regels houdt. Denk aan het goed ontbramen van de leiding en goed aftekenen zodat de insteekdiepte voldoende is. En natuurlijk schoon werken met gereedschap dat op orde is. Voldoet uw werk hieraan dan is er geen betrouwbaardere verbinding dan een persverbinding. Bovendien ontzorgt het systeem u. Aan de gekleurde persindicatoren van Mapress ziet u direct of een leiding geperst is of niet. Zodra de persing gemaakt is, laat de persindicator namelijk los en weet u direct dat u niet vergeten bent om de persing te maken.

SINDS 1963

Als u komend jaar een leiding afperst weet u bovendien dat bijna een miljard keer een installateur u voor is gegaan. Wereldwijd wordt al sinds 1963 met Mapress gewerkt. Die 50 jaar knowhow en doorontwikkeling zorgt ervoor dat u gegarandeerd vakwerk levert. Daarnaast profiteert u van de snelle verwerkingstijd en heeft u een vertrouwd systeem in handen. Want ook dit soort zaken is tegenwoordig belangrijk. Door de hoge werkdruk, de vaart waarin op dit moment nieuwbouwwoningen worden opgeleverd én de strakke plannings waarmee u te maken krijgt, is het een hele klus om zowel goed als snel te werken. Door leidingen te persen en onze kennis te verenigen met uw ervaring, levert u gegarandeerd de hoogste kwaliteit. Dat is dus slim bekeken!

Samen met u tellen we feestelijk af naar het jubileum. Wie weet heeft u straks de 1.000.000.000ste fitting wel in handen. Dat heuglijke moment willen we niet ongemerkt voorbij laten gaan. Half maart start de internationale Mapress campagne 'De miljardste fitting' en natuurlijk sluit Nederland daarbij aan. Op de socialemediakanalen staat straks een countdownvideo en een leuk filmpje genaamd 'Mapress verbindt'. En zodra de miljardste fitting van de band komt, wordt deze verguld bij de juwelier. Want een winnaar verdient een gouden randje. Hou de website www.geberit.nl/mapressfitting in de gaten voor meer informatie. Vanaf halverwege april kunt u meedoen aan de wedstrijd 'Win de gouden fitting'. Behalve de fitting ontvangt u dan ook een leuk tripje naar Langenfeld en Keulen.

De winnaar wordt 18 mei bekendgemaakt.

**KNOW
HOW
INSTALLED**

Wilt u meer weten over Geberit Mapress, ga dan naar www.geberit.nl of neem contact op met uw accountmanager.

Colofon

InstallatieNieuws is een uitgave van Geberit BV.

Productie:
Enter Communicatie BV
Van Houten Industriepark 1
1381 MZ Weesp
Tel.: (0294) 410 054

Redactie: Hans Peijs
www.entercommunicatie.nl

Wilt u via e-mail op de hoogte blijven van het nieuws in de installatiebranche, meldt u zich dan aan voor een abonnement op www.installatienieuws.com.

© Copyright
Op de teksten, foto's en het ontwerp van het InstallatieNieuws rust copyright. Niets ag op welke wijze dan ook worden overgenomen, verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden zonder toestemming van de uitgever.

RECYCLED
Papier gemaakt van gerecycled materiaal
FSC® C008011

IF Design Award voor Zehnder ComfoValve Luna S125

Nieuw ventiel gekozen uit honderden inzendingen

De revolutionaire Zehnder ComfoValve Luna S125 heeft de iF Design Award 2018 gewonnen. De iF Awards van het International Forums Design (iF) behoren wereldwijd tot de belangrijkste keurmerken voor product- en designkwaliteit. Op 9 april worden de awards in Duitsland uitgereikt. Eerder al was de ComfoValve Luna S125 genomineerd voor een VSK Award.

De introductie van de Zehnder ComfoValve Luna S125 is niet onopgemerkt gebleven (en dan drukken we ons zachtjes uit), want eerder al was deze genomineerd voor een van de VSK Awards. Die prijs ging aan de neus van Zehnder voorbij (de Wattz-In module van Zehnder kreeg wel een VSK Award, maar dat terzijde), maar nu is er dan de prestigieuze iF Design Award 2018.

De iF Awards behoren wereldwijd tot de belangrijkste keurmerken voor product- en designkwaliteit. Ieder jaar worden duizenden producten ingediend bij een vakjury, maar slechts enkele komen de strenge selectierondes door en worden uiteindelijk beloond met dit felbegeerde keurmerk. Deze

De Zehnder ComfoValve Luna S125 valt in de prijzen.

award wordt 9 april tijdens een showavond in BMW Welt in München uitgereikt.

UITSTROOMGEDRAG

Dankzij het geoptimaliseerde uitstroomgedrag (het zogeheten Coanda-effect) voldoet het ventiel aan de hoogste comfort- en geluidseisen en dat maakt hem zo bijzonder.

INBOUW

De Zehnder ComfoValve Luna S125 is geschikt voor inbouw in plafond en wand. Door de

geïntegreerde rubberen afdichting kan het ventiel eenvoudig en luchtdicht worden gemonteerd. Tevens kan het ventiel zonder gereedschap worden afgeregeld op de vereiste luchthoeveelheid, wat tijd bespaart bij montage en ingebruikname. De instelling van de luchthoeveelheid wordt vergrendeld met de speciaal ontwikkelde 'locker', zodat de instelling niet ongewild kan worden gewijzigd.

Meer informatie is te vinden op www.zehnder.nl.

Succesvolle beurs Grundfos

PRODUCTNIEUWS

Grundfos was deze maand van de partij op de Aqua Nederland Vakbeurs en kijkt terug op een succesvolle beurs. Vooral de kwaliteit en diversiteit van de bezoekers viel dit jaar op en er was veel interesse in uiteenlopende deelgebieden binnen het Grundfos aanbod.

Een van de blikvangers was de MAGNA3 circulatiepomp, waarvan onlangs het miljoenste exemplaar werd verscheept. De serie MAGNA3 circulatiepompen is ontworpen voor het verwerken van vloeistoffen met een temperatuur van -10 °C en hoger en is daardoor geschikt voor zowel moeilijke industriële taken als

geothermische warmtepomp-systemen.

Om het energierendement te verhogen, is de hydraulica van de pomp geoptimaliseerd en is er een gepatenteerde drukverschilmeter in opgenomen. Daarnaast is de pomp voorzien van een composieten rotorbus en een compacte stator die verliezen in de motor minimaliseert. De ingebouwde warmte-energiemeter bewaakt de verdeling en het gebruik van de warmte-energie in het systeem. Dit voorkomt buitensporig hoge energierekeningen die worden veroorzaakt door systeemontbalans.

Op nl.grundfos.com vindt u alle productinformatie van de MAGNA3.

De stand van Grundfos werd druk bezocht.

Rimfree®

De kunst van het weglaten

Soms draait innovatie niet om zaken toevoegen maar om weglaten. Het Sphinx Rimfree® closet heeft geen spoelrand. Daardoor kan vuil zich niet afzetten en is het closet niet alleen hygiënischer, maar ook eenvoudiger en sneller schoon te maken. Dat scheelt tijd en is fijn voor het milieu, want er is minder schoonmaak-

middel en water nodig. De unieke spoeltechniek zorgt daarnaast voor onberispelijke spoelresultaten. Het Sphinx Rimfree® closet is verkrijgbaar in meerdere aantrekkelijke designs. Lees meer over de volgende stap in de ontwikkeling van closets op sphinx.nl.

'Ik ga met een beter gevoel uit Melbourne weg dan vorig jaar'

Max Verstappen zit Mercedes en Ferrari dicht op de huid

Met een zesde plek in Melbourne stelde Max Verstappen veel fans teleur, maar zelf was hij er nuchter over. Veel belangrijker is namelijk dat hij merkte dat de Red Bull dicht op Mercedes en Ferrari zit. 'Ik ga met een beter gevoel weg dan vorig jaar.' Dat belooft nog veel vuurwerk dit seizoen. Aan de hand van een aantal soubdites geven we hieronder aan wat Max beweegt.

Je zou het bijna vergeten, maar Max Verstappen is nog steeds

hij mee aan het Europese Kampioenschap FIA Formula 3, op zijn zestiende eindigt hij op de derde positie in de overall ranglijst van de F3. In augustus 2014 wordt Max onderdeel van Scuderia Toro Rosso en in 2015 debuteert hij in de Formule 1 tijdens een testdag in Japan. Na vier races in 2016 neemt hij het stoeltje over van Daniil Kvyat bij Red Bull Racing en twaalf dagen later verrast Verstappen vriend en vijand door de GP van Spanje te winnen. Verstappen wordt daarmee de jong-

leggen, maar het draait allemaal om inzicht."

Fhm.nl

Over zijn vader Jos, met wie hij telkens weer wordt vergeleken:

"Ik zie het als een eer. Wat mijn vader heeft gepresteerd in de Formule 1, is heel speciaal. Hij heeft Nederland op dat gebied op de kaart gezet. Dat moeten we niet vergeten. Mijn vader had geen mensen om zich heen die hem alles uitlegden, ik wel. Mijn vader heeft me van kleins af aan de

heeft dat niet de doorslag gegeven, maar wel het gevoel dat ze me gaven. Het Red Bull-team legde alles heel duidelijk uit: hoe ze me zouden gaan voorbereiden, wat ze met me wilden doen. Dat voelde heel professioneel en vertrouwd. Ze weten precies wat je moet doen om succesvol te worden."

Fhm.nl

Over zijn teammaat Daniel Ricciardo, waarover hij onder meer zei dat hij, als hij voor de keus zou staan één coureur mee te nemen naar een onbewoond ei-

Over al die meningen, meninkjes, commentaren en andere reacties op alle denkbare media:

"Het is heel simpel om even je mening op Twitter, Instagram te schrijven. Of gewoon in de krant. Dat gebeurt door mensen, columnisten of wie dan ook die denken er verstand van te hebben. Maar ze weten niet eens hoe je een auto de garage moet uitrijden, dat is gewoon zo. Iedereen moet er een mening over hebben, het zijn allemaal zogenaamde experts. Maar ze snappen er de ballen van."

'Al die zogenoemde experts snappen er de ballen van'

Foto: Peter van Egmond

maar 20 jaar. Wat hij de afgelopen drie jaar meemaakte, maken de meeste mensen niet eens mee in hun hele leven en als de schijn niet bedriegt moet het allemaal nog echt beginnen. Dit jaar hoopt hij een serieuze bedreiging te kunnen zijn voor Mercedes-Benz en Ferrari en in- en outsiders menen zeker te weten dat het een kwestie van tijd is voordat hij wereldkampioen wordt. Dat was eigenlijk zijn hele leven voorbestemd, niet in de laatste plaats omdat zijn vader Jos Verstappen hem vanaf zijn geboorte heeft geleid.

Omdat het zo leuk is en omdat het niet vergeten mag worden: als Max vier wordt, krijgt hij zijn eerste kart en op zevenjarige leeftijd start Max met karten. Een jaar later doet hij voor het eerst mee aan een officiële wedstrijd, de Belgium Championship Mini (VAS), en wint alle 21 races. In 2013 heeft hij in het karten alles gewonnen wat er te winnen is en in december van dat jaar maakt hij zijn testdebuut in de Formule 3. Niet lang daarna doet

ste coureur ooit (18 jaar en 228 dagen) met een overwinning in de Formule 1.

Over de beste beslissing die hij zelf nam: "Om te beginnen met karten." GPUupdate.net

Over het moment dat Max beseft dat hij meer dan gemiddeld talent had om te racen:

"Als je races begint te winnen op nationaal en later internationaal vlak, dan weet je vanzelf dat je goed zit. Dat de kans er is dat je op een dag Formule 1-coureur kunt worden. Bij mij kwam dat beseft rond mijn tiende. Er is nooit een moment geweest waarop ik dacht: moet ik dit wel doen? Ik wist wat ik wilde en ik vind het nog steeds net zo leuk als toen ik begon. Dat plezier is volgens mij heel belangrijk." Fhm.nl

Over wat hem ten opzichte van anderen uniek maakt:

"Mezelf op het juiste moment positioneren, andere auto's inhalen, de tactieken die ik daarbij gebruik. Het is moeilijk om uit te

juiste richting op gestuurd en me alles over racen aangeleerd. Dat maakt een heel groot verschil."

Fhm.nl

Over de favoriete invulling van zijn vrije tijd:

"Al mijn vrienden zitten in de racewereld en we vinden het leuk om samen te wielrennen. Het is ook een beetje een familieding: mijn opa deed het, mijn vader fietst ook. Ik zal de Tour de France nooit winnen, maar het is een goede manier om fit te blijven. En ik vind het leuk om naar wielrennen te kijken. Tijdens de Tour de France zit ik geen hele dagen voor de tv, maar de mooiste etappes pik ik mee."

Fhm.nl

Over zijn keus voor Red Bull:

"We waren al sinds 2012 in gesprek over het Red Bull Junior Team. Ik was toen nog aan het karten en heb gezegd: we kijken wel als ik de autosport inga. Vervolgens maakte ik die stap, dat ging goed en na een tijdje bood Red Bull mij een zitje in de Formule 1 aan. Uiteindelijk

land, de Australiër zou meenemen

"Het is ongelooflijk! Het begint haast op een romance te lijken. Hij is ook ontzettend grappig.

'IK BEN TEVREDEN MET DE SNELHEID VAN DE WAGEN'

Ik heb veel vrienden met wie ik vroeger heb gekart, maar uit het recente verleden is Daniel absoluut de grappigste."

Autobahn.eu

Over zijn perspectieven dit seizoen:

"We hebben geen problemen gekend met de auto, dat is erg belangrijk. Ook ben ik tevreden met de snelheid, dus de uitgangspositie is goed. We proberen dicht op Ferrari en Mercedes te zitten. Als we daar in de kwalificatie drie of vier tienden op laten liggen, kunnen we in de race wel het gevecht met ze aangaan. Daar mikken we op."

Nu.nl

De halo is 'niet ideaal'

De halo is dit jaar in de Formule 1 een belangrijk thema. De halo is een nieuwe constructie op de cockpit die ervoor moet zorgen dat de coureur beter beschermd wordt bij een crash.

Voor de halo geldt 'Love it or hate it'. Voorstanders zien de veiligheidsvoordelen, waar tegenstanders de halo met name erg lelijk vinden. Inmiddels is er al veel over gezegd en geschreven en het blijkt dat grotere coureurs door de halo moeilijk uit de wagen kunnen komen. En Max is met zijn 1,80 meter een van de grotere coureurs in het circuit. "De halo is erg lelijk en vrij zwaar: meer dan zes kilo. Dat is voor mij als een van de langere, wat zwaarder gebouwde coureurs absoluut niet in mijn voordeel. Ideaal is het zeker niet."

Stijlvolle en multifunctionele Sphinx VariForm wastafels

Echte ruimtewinners en nog mooi ook

DESIGN

De wastafel is het middelpunt van elke badkamer. Sphinx weet dat als geen ander en om deze reden introduceert Sphinx een serie moderne keramische VariForm wastafels, die wat betreft design in vrijwel elke badkamer passen. De nieuwe serie VariForm wastafels is in een groot aantal maten en vormen verkrijgbaar en mogelijk als opzet-, opbouw- en onderbouw-wastafel.

Kenmerkend voor alle VariForm wastafels is de royale diepte, die veel comfort biedt. Het hoogwaardige sanitairkeramiek van de wastafels is barst- en krasvrij en onderhoudsvriendelijk. Ook bij intensief gebruik blijven de wastafels heel lang mooi.

OPZETWASTAFEL

Opzetwastafels zijn een lust voor het oog. De witte, keramische wastafels in een ronde, ovale, rechthoekige of ellipsvormige variant kunnen fraai gecombineerd worden met werkbladen van hout, glas, natuursteen of andere materialen. De ronde opzetwastafel heeft een diameter van 40 cm. De ovale

De Sphinx VariForm wastafels zijn een sieraad in elke badkamer.

vorm kent twee afmetingen: 55x40 cm en 60x45 cm. De ellipsvormig opzetwastafel is verkrijgbaar in de maten 55x40 cm en 60x45 cm en de rechthoekige variant in de afmetingen 55x40 cm en 60x45 cm.

OPBOUWWASTAFEL

Het Sphinx VariForm portfolio bevat ook esthetische opbouw-wastafels. Deze worden halverwege in het blad geplaatst, waardoor de wastafel boven het wastafelblad uitsteekt. Hierdoor blijft er veel ruimte rondom de wastafel over. De semi-verzonken ronde wastafel heeft een diameter van 40 cm. De ovale opbouw-wastafel is verkrijgbaar in de afmetingen 55x40 cm, 55x45 cm en 60x48 cm. De ellipsvormige wastafel is te verkrijgen in de maat 60x40 cm en de rechthoekige versie in de afmetingen 55x40 cm en 55x45 cm.

ONDERBOUWWASTAFEL

Voor iedereen die meer aflegruimte in de badkamer wenst, is een onderbouw-wastafel de ideale

oplossing. De wastafel wordt aan de onderkant van het wastafelblad bevestigd en afgedicht met siliconen, waardoor er veel aflegruimte bovenop het wastafelblad ontstaat. Dankzij deze installatiemethode zijn de wastafels

KENMERKEND IS
DE DIEPTE VOOR
VEEL COMFORT

ook heel gemakkelijk schoon te maken. De onderbouw-wastafel is verkrijgbaar in een rond ontwerp met een diameter van 33 cm. De ovale onderbouw-wastafel is 50x40 cm. De ellipsvormige wastafel is verkrijgbaar in de maat 55x40 cm en de rechthoekige uitvoering in de afmeting 50x40 cm.

Met de VariForm wastafels biedt Sphinx stijlvolle wastafels in alle vormen, maten en varianten.

Douche is superbelangrijk

SANITAIR

Voor de consument is de douche in de badkamer superbelangrijk, waarbij grote douchekoppen en watervaldouches het populairst zijn.

Dit staat in het Rapport Badkamerconsumenten waarvoor uitgever Qudata ruim 550 consumenten die zich oriënteren op

een nieuwe of vernieuwde badkamer heeft ondervraagd. Van de consumenten vindt 44 procent een grote douchekop waar veel water uit stort het belangrijkste, op de voet gevolgd door een inloopdouche (43 procent). Ook een goede douchegoot is belangrijk en verder is opmerkelijk dat veel mensen met een ligbad die graag opgeven voor een andere douche.

Bijzonder sanitair

Sanitair is er in veel soorten. Google voor de grap eens op zoektermen als 'bijzonder toilet' en je ziet wat er allemaal al verzonnen is aan bijzondere toiletten, urinoirs of anderszins. En ook de inrichting van het kleinste kamertje is voor velen een inspiratiebron. In InstallatieNieuws publiceren we de meest opmerkelijke.

Deze keer: de 102-jarige unieke Amsterdamse plaskrul

Er zijn van die jubilea die niemand opvalt, maar die toch wel genoemd mogen worden. Zeker op een pagina die sanitair centraal stelt. Welnu, de unieke Amsterdamse plaskrul bestaat

al 102 jaar, waarbij het 100-jarig bestaan in 2016 door niemand is opgemerkt.

Er waren in Amsterdam voor 1916 al wel plekken waar mannen hun behoefte konden doen - de strijd tegen wildplassers is echt niet alleen van deze tijd - maar in 1916 bedacht architect Jan van der Mey de plaskrul zoals die vandaag de dag nog steeds op 35 plekken in het Amsterdamse straatbeeld is te zien. Tien jaar geleden zijn alle plaskrullen opnieuw verzinkt en gerestaureerd. De plaskrullen langs de gracht worden door de gemeente in stand gehouden om te voorkomen dat mensen wildplassen en daarbij in de gracht vallen.

Technische meiden hebben zin in finale in VS

WK

De zogeheten Pritty Smart POWER Girls hebben veel zin in het wereldkampioenschap FIRST LEGO League waar ze binnenkort voor afreizen naar Detroit. Het WK is op 20 april en is een vervolg op het gelijknamige kampioenschap van de Benelux, dat de meiden onlangs wonnen.

De zes meiden, in de leeftijd van 11 tot en met 13 jaar, wonen en gaan naar school (vier naar de basisschool en twee in de brugklas van het voortgezet onderwijs) in Groningen. Wat ze gemeen

hebben is hun interesse in techniek en dat leidde ertoe dat ze dit jaar, net als 52 andere teams, meededen aan de FIRST LEGO League. Voor deze jaarlijkse wedstrijd moet je een werkende robot bouwen van de beroemde Deense bouwsteentjes, je moet laten zien dat je goed samenwerkt en presteert volgens bepaalde normen en waarden én er is altijd een maatschappelijk getinte uitdaging. Die lag dit keer in waterverbruik en daarvoor bedachten ze een duurzame douchebak.

Die maakte dermate veel indruk op de jury dat ze wonnen en er mee naar de WK in de VS gaan.

De jury buigt zich over de inzending.

Nieuwe slachterij is BREEAM Very good

Unica Building Projects Noordoost actief bij bouw slachterij

BIJZONDER PROJECT

Vion Food Group heeft onlangs een nieuwe slachterij in Leeuwarden in gebruik genomen. Unica Building Projects Noordoost kreeg de opdracht om veel van het installatiewerk uit te voeren. Projectleider Michiel de Boer kijkt terug op een razend interessante opdracht.

Vion Food Group, de grootste vleesverwerker in Nederland, heeft lang gewikt voordat besloten werd dat in Leeuwarden een nieuwe runderslachterij, waarmee een investering van rond de 15 miljoen euro is gemoeid, gebouwd zou worden. Maar de keus voor Leeuwarden is uiteindelijk logisch, want de Friese hoofdstad is het middelpunt van de agrarische sector in Friesland. De nieuwe slachterij verwerkt rundvlees, waaronder biologisch rundvlees, waarin Vion een van de grootste spelers in ons land is.

'ER WAS EEN ENORM STRAKKE PLANNING'

De bouw werd opgezet en begeleid door RBK Group, dat al meer dan 35 jaar een begrip is in de markt binnen de voedingsmiddelenindustrie. Die heeft de onderaannemers gezocht, waarbij Unica Building Projects Noordoost werd uitgenodigd om een offerte op te stellen die er uiteindelijk als beste werd uitgepikt: de opdracht werd gegund. Dit kwam niet voort uit een bestaand contact - het was de eerste keer dat de RBK Group Unica Building Projects in Friesland uitnodigde mee te dingen naar een belangrijke opdracht - maar puur op basis van een goed plan van aanpak met bijbehorende prijs. De samenwerking smaakt wat projectmanager Michiel de Boer betreft echter naar meer. "Deze samenwerking liep echt heel goed", zegt hij best tevreden.

Een vleesverwerkingsmachine in de nieuwe slachterij van Vion met Geberit Mapress leidingen.

BIMMEN

Begin 2017 werd de opdracht gegund aan Unica Building Projects Noordoost, in mei afgelopen jaar startte de ontwerpfase. Voor wat betreft het aandeel van Unica Building Projects werd er gebimd, maar het hele project is uitgevoerd in de bekende bouwtekeningen. De Boer: "Er waren een paar partijen die niet meegingen in het BIM-traject (bouwen volgens het Bouw Informatie Model-red.). Vanuit Unica is wel gebruikgemaakt van een tablet met daarin het model om de installaties te bekijken. Daarbij kwam ondersteuning met traditionele bouwtekeningen. Een totaaloverzicht was in deze zeer verhelderend."

OPSCHALEN

De fysieke installatiewerkzaamheden vonden goeddeels plaats vanaf september en in oktober werd het werk flink opgeschaald, waarbij de hoofdmoot lag in november en december. "Gemiddeld hadden we ongeveer twaalf mensen lopen en in de piekperiode waren dat er rond vijftientig en soms wel dertig mensen", zegt De Boer. "De belangrijkste uitdaging was dat het werk in betrekkelijk korte tijd moest worden afgerond. Alle partijen die meewerken, moesten vrijwel allemaal tegelijk aan de bak op bij wijze van spreken dezelfde vierkante meter en dat vereist een goede afstemming en veel overleg. Bijkomstig probleem was dat we bij de aanlevering veel last hadden van het feit dat het terrein bij een beetje regenbui blank stond. Maar daar heb je maar mee te dealen."

GEBERIT EN SPHINX

Unica Building Projects heeft een groot scala aan producten van Geberit en Sphinx geïnstalleerd: Mapress rvs in de procesomgeving (zeg maar de hal waar wordt geslacht) en Mapress C-staal in de technische ruimtes, er zijn overal waterbesparende (een spoeling van vier liter) Geberit Duofix inbouwreservoirs geplaatst waar Sphinx toiletten aan zijn gemoniteerd en in dezelfde toiletruimten kan worden gebruikgemaakt van

De Geberit Mapress leidingen worden keurig afgeperst.

Geberit Preda urinoirs. Het hemelwaterafvoer wordt afgevoerd via een Geberit Pluvia hemelwaterafvoersysteem, maar dat is door een andere partij aangelegd.

'DIT IS EEN DIERVRIENDELIJKE SLACHTERIJ'

SNELHEID

De snelheid waarmee Geberit Mapress kan worden verwerkt, was voor Unica een belangrijke reden om hiervoor te kiezen. "Dit was de beste oplossing, waarbij we het kenniscentrum van Geberit hebben geraadpleegd. Er was een enorm strakke planning en het is maar de vraag of de deadline was gehaald als we een ander systeem hadden gebruikt."

BREEAM VERY GOOD

De keus voor de materialen was, met uitzondering van de waterbesparende inbouwreservoirs, overigens niet ingegeven door het feit dat het project moest worden uitgevoerd volgens de criteria van BREEAM Very Good. "In het

Onzichtbaar is een netwerk van leidingen.

gebruik worden eisen gesteld aan bijvoorbeeld de monitoring van het watergebruik om te kunnen vaststellen of er ergens een lek is. Maar aan die eisen voldoen natuurlijk alle materialen", zegt De Boer. Wél moest rekening worden gehouden met de eisen die HACCP stelt aan een omgeving waar voedingsmiddelen worden verwerkt (HACCP is de afkorting voor Hazard Analysis and Critical Control Points en is een risico-inventarisatie voor voedingsmiddelen-red.). "Alle gebruikte materialen moeten makkelijk te reinigen

zijn en er mag geen water blijven staan op onderdelen. Daar hebben we met de beugeling goed rekening mee moeten houden, door specifiek voor dit project een nieuwe beugel te ontwikkelen", zegt De Boer.

De Boer is alles bij elkaar tevreden over het geleverde werk. "Het was geen appeltje-eitje, maar alles is goed gegaan, het werk is op tijd opgeleverd en er staat hier een mooie, diervriendelijke, toekomstbestendige en duurzame slachterij."

AGENDA

JPV FESTIVAL

Donderdag 5 april vindt de vierde editie plaats van het JPV Festival met dit jaar als thema 'Resilient Environment'. JPV staat voor Jong Professionals Verenigd en richt zich op deze doelgroep. Het jaarlijks terugkerende festival is een unieke samenwerking van de brancheverenigingen UNETO-VNI, NVDO Jongerenboard, Young TVVL, FMN en Bouwend Nederland. Toegang tot het festival is gratis voor leden van deze brancheverenigingen.

Datum: 5 april

Locatie: de Metaal Kathedraal, Utrecht

Website: www.uneto-vni.nl/bijeenkomsten

BUILDING HOLLAND

Building Holland staat ook in 2018 in het teken van innovatie en vernieuwing met als motto '(Re)Building the Future'. Marktpartijen worden met (Re)Building the Future uitgedaagd om verder te kijken dan hun eigen organisatie en bijbehorende processen en actief samen te werken met ketenpartners om oude werkwijzen en businesscases te doorbreken, met als doel duurzaam te ontwikkelen en te bouwen.

Datum: 17 t/m 19 april

Locatie: Amsterdam RAI

Website: www.buildingholland.nl

DAG VAN DE BOUW

De Dag van de Bouw heeft als doel Nederland te laten kennismaken met de bouw in al z'n facetten. Iedere installateur kan inhaken. Meer informatie staat op pagina 3.

Datum: 2 juni

Locatie: heel Nederland

Website: www.dagvande bouw.nl

DESIGN DISTRICT

Design District is het beste vakevenement voor interieurdesign in Nederland. Gedurende drie dagen is de beursvloer gevuld met presentaties van de tweehonderd mooiste interieurmerken. Verder zijn er exposities van designacademies en jonge ontwerpers en kan men één of meerdere lezingen volgen.

Datum: 6 t/m 9 juni

Locatie: Van Nelle Fabriek, Rotterdam

Website: www.designdistrict.nl

PRAKTIJKDAGEN VEILIG WERKEN

Veilig werken is de basis voor een gezonde werkomgeving. Om ervoor te zorgen dat u of uw medewerkers veilig werken, zijn er de praktijkdagen veilig werken, waar de Arbo-kennis wordt bijgespijkerd waardoor een bezoek van de Inspectie SZW met vertrouwen tegemoet kan worden gezien.

De ingrediënten van deze dag zijn het opdoen van actuele kennis en technieken, praktische handvatten en uitwisseling van ervaring met collega's uit andere bedrijven. Na afronding ontvangt u een certificaat van deelname. En als u VCA-gecertificeerd bent, tellen de workshops als toolboxes mee. Het Certificaat Hoogwerker kan alleen behaald worden als ook het dagprogramma gevolgd wordt. De avondmodule duurt tot 20.30 uur.

Op de website otib.nl is meer informatie te vinden.

'Nederland moet zien wat de rol van de installatiebranche is'

Op weg naar de toekomst moet veel gebeuren

■ TOEKOMST

Van de installatiesector wordt de komende jaren een wezenlijke bijdrage verwacht in het 'vertechnologiseren' van Nederland. Sterker nog: volgens het rapport CONNECT2025 zit de installatiebranche in poleposition. Dat betekent dat van elke installateur, groot of klein, een wezenlijke bijdrage wordt verwacht én dat er op hen veel afkomt, is wel helder.

De stad Nederland, Nul is de norm, Data als grondstof, Branche zonder grenzen, Mensenwerk en Nieuwe werkwijzen. Dit zijn de zes thema's die worden uitgewerkt in CONNECT2025.

ACTIELIJNEN

Los hiervan zijn in CONNECT2025 vijf zogeheten actielijnen geïdentificeerd en uitgeschreven. Deze geven aan in hoeverre de sector de komende jaren - liefst vandaag te beginnen - zal moeten veranderen. We nemen ze hieronder door:

BEWUSTWORDING EN KENNIS DELEN

Om in 2025 succesvol te kunnen zijn, is het delen van kennis cruciaal. Kennisdeling moet zich primair richten op de zes beschreven thema's. Hiervoor dient allereerst uitwisseling plaats te vinden van kennis binnen andere branches. Ook moet meer kennis worden gedeeld binnen de branche, onder andere door voorlopers te laten vertellen hoe zij in de materie staan. Ten derde moeten voorlichtingsmateriaal en mediacampagnes worden opgezet. Een van de doelen is: 'Nederland moet zien wat de rol is van de installatiebranche voor Nederland'.

ONDERWIJS

Het ontwikkelen van kennis en competenties is cruciaal voor de toekomst. Samen met ketenpartners moet de instroom van hbo'ers in het mkb worden gestimuleerd en de branche moet zorgen voor voldoende opleidingsplaatsen. Daarnaast

moeten kennis en vaardigheden op niveau worden gehouden of gebracht om te kunnen aansluiten op wat de toekomst van de branche vraagt.

ONTWIKKELING

Om voorbereid te zijn op 2025 is het van belang dat de branche nieuwe technieken, vaardigheden en businessmodellen ontwikkelt en leert toepassen. Het gaat hier om het daadwerkelijk 'doen', om het testen en beproeven van verandering in de praktijk. Zo kan worden gedacht aan nieuwe verdienmodellen.

KENNIS EN VAARDIGHEDEN MOETEN OP NIVEAU

SAMENWERKEN

Samenwerking wordt steeds belangrijker in de maatschappij die steeds complexer wordt. De branche kan en wil het niet alleen en kan alleen samen met andere partijen 'echt' invulling geven aan een Nederland dat mee vooroploopt. Dat betekent dat samenwerking met de klanten wordt aangehaald en versterkt, maar ook dat grenzen tussen branches worden geslecht. De overheid kan hierin in haar rol als grote opdrachtgever bepaalde ontwikkelingen stimuleren en in haar rol als wetgever veranderingen teweegbrengen.

CULTUUR, IDENTITEIT EN POSITIONERING

Onze omgeving verandert in rap tempo en installateurs spelen een cruciale rol om techniek meer 'smoel' en een beter imago geven, en zo de aantrekkingskracht en impact van onze branche vergroten, staat in CONNECT2025.

Doekle Terpstra, voorzitter UNETO-VNI (links), overhandigt het eerste exemplaar van het rapport aan Hans de Boer, voorzitter werkgeversorganisatie VNO-NCW.

Vakcursussen Geberit

Geberit stelt haar kennis en kunde ter beschikking aan installateurs, ontwerpers van showrooms, managers en verder iedereen die bij de bouw van installaties in gebouwen betrokken is. Dat gebeurt door middel van een aantal eendaagse trainingen, over diverse onderwerpen, die worden gehouden in het kenniscentrum van Geberit in Nieuwegein.

Voor het voorjaar 2018 is het aanbod als volgt:

- Legionellapreventie: dinsdag 10 april 2018.
- Afvoertechneik Vuilwater: donderdag 31 mei 2018.
- Montagetechneik PE Vuil- en hemelwater: dinsdag 5 juni 2018.
- Legionellapreventie praktijk: donderdag 7 juni 2018.
- Service Sanitair (praktijk): dinsdag 9 oktober 2018.
- Duurzame Sanitair oplossingen: donderdag 1 november 2018
- Afvoertechneik Hemelwater: dinsdag 30 oktober 2018
- Scheepsbouw en industrie: geen vaste data.

Interesse kunt u aangeven bij uw Geberit accountmanager.

Deelname is gratis.

Aanmelden via www.geberit.nl/cursussen

Revolutie: Urine opvangen, zuiveren en drinken

Geberit en Sphinx ondersteunen uniek project

INNOVATIE

Urine opvangen, ter plekke zuiveren en weer opdrinken. Onmogelijk? Echt niet, want dit is de revolutionaire basisgedachte achter een initiatief waar Peter Scheer met zijn bedrijf Semilla (Sanitation Hubs) sinds kort aan de weg timmert. Momenteel test hij op festivals een unit waarin urine wordt omgezet naar water om munt voor muntthee, maar het masterplan is dat dit de oplossing is voor gebieden waar weinig water is. Onder andere Geberit en Sphinx ondersteunen hem.

Tuinbouwkundig ingenieur Peter Scheer is een mens dat leed in de wereld niet onberoerd laat. Bepaald niet zelfs. Toen hij een paar jaar geleden alweer zag hoe een grote groep Irakezen door IS een berg werd opgedreven waar ze zonder water, voeding en sanitaire voorzieningen geen kant meer op konden, wist hij het zeker: dit kon hij niet meer met

HAS Hogeschool in Den Bosch als businessdeveloper en via via kwam hij een 'kennismakelaar' tegen die nauw betrokken is bij het MELISSA-project van ESA Science & Technology. Dit is een project met als doel zes personen drie jaar lang naar Mars te sturen om daar een zelfvoorzienende community op te zetten. Hij legt uit: "Ze hebben berekend dat als je met zes man drie jaar op Mars wilt overleven, je 35.000 kilo proviand nodig hebt. Dat kan een raket niet aan. Je zult dus alles zelf moeten ontwikkelen en hergebruik van onder andere menselijke afvalstoffen is dan belangrijk. De persoon met wie ik contact kreeg, wilde weten welke rol plantenteelt daarin kan spelen. Deze gerichte vraag leidde ertoe dat ik mijn idee om iets te willen doen aan het waterprobleem in de wereld wilde koppelen aan de kennis die hier voorhanden was. Anders gezegd: ik zag hier mogelijkheden."

YELLOW WATER

Deze werden al snel gespecificeerd tot de mogelijkheid om menselijke urine (yellow water genoemd, naast black water dat van fecaliën komt en grey water van onder andere was- en douchegebruik-red.) op te vangen om er weer drinkwater van te maken. Scheer: "In Gent staat een aantal proefopstellingen en ik stelde voor om de techniek om van urine drinkwater te maken - waarover zij al beschikken - verder te ontwikkelen."

UITDAGINGEN

Dat mocht, waarbij Scheer zich meteen voor een aantal uitdagingen gesteld zag. "Ze hebben die techniek in Gent, dus op één plek, maar om een systeem te maken dat op meer plaatsen inzetbaar is, dat ook nog eens niet belachelijk groot is, hufterproof is en dat bovendien rendabel is, dat is een ander verhaal. De eerste vraag die ik beantwoord moest hebben was: kan ik een container met wc's inclusief een zuiveringsinstallatie ontwikkelen? En de tweede vraag was: is daar markt voor?"

MARS

In die tijd werkte Scheer aan de

Peter Scheer is trots op de unit waarin van urine water wordt gemaakt.

PARTNER

In Nijhuis Water Technology Industries in Doetinchem dat wereldwijd waterzuiveringsinstallaties installeert, vond hij een ideale partner om het idee uit te werken. Langzaam maar zeker werd de eerste zes meter lange unit met aan de ene kant toiletten voor dames, aan de andere kant toiletten en urinoirs voor heren en achter een schot een ingebouwd zuiveringssysteem om urine op te vangen en te zuiveren, een feit. Vooral het gegeven dat de unit compact moest zijn, was belangrijk.

UNIT

Scheer: "Met een helikopter kun je alles overal zetten, maar dat is onbetaalbaar. Wij zochten en vonden het in een unit waarvan je er meerdere aan elkaar kunt koppelen. Eén unit is geschikt voor een gemeenschap, in welke vorm dan ook, waar maximaal driehonderd mensen van de toiletten gebruikmaken. Een unit voor grotere aantallen is in de maak."

FESTIVALS

Dan heb je het over bijvoorbeeld kleine dorpjes of flatgebouwen in steden waar weinig water is, maar je kunt het ook hebben, zo bedacht Scheer, over ... festivals. "We richten ons nu als eerste, bij wijze van proef, op festivals. Noodhulp is vooralsnog een te grote uitdaging, want noodhulp dient zich doorgaans onverwachts aan en om dan meteen enkele units gereed te hebben en te vervoeren naar de gewenste plek, is nu nog een stap te ver. Maar daar willen we natuurlijk wel heen."

GEWILLIG OOR

In de wereld van de festivals vond hij een gewillig oor. Scheer: "Eerst even terug naar het begin: mijn

Achter in de unit wordt munt geteeld met gezuiverde urine.

idee werd op veel plekken positief ontvangen en verschillende bedrijven stelden van alles en nog wat beschikbaar. Zo ook Geberit en Sphinx, waar ze heel enthousiast waren. Ik kreeg Sphinx Rimfree® toiletten en ook wastafels

'VAN WASTE NAAR TASTE' IS EEN SUCCES

van Sphinx, en Geberit inbouwreservoirs, Preda urinoirs en twee prachtige elektronische Piave kranen. Daarmee was ik goed geholpen, maar met alleen spullen kom je er niet: Je hebt als start-up ook geld nodig.

De stichting SIA, die wetenschappelijk onderzoek steunt, zette mij op het spoor van de mogelijkheid om te pitchen bij Innofest, een koepel van acht festivals in het noorden van het land. Innofest zoekt constant naar mogelijkheden om duurzamer te worden en om kosten te besparen."

TESTEN

Scheer gaf vervolgens een toelichting, won de pitch en daarmee 10.000 euro én de mogelijkheid om te testen op een festival. Toen er nog een subsidie van 50.000 bij kwam, kon de eerste proefunit worden gebouwd en deze werd in januari ingezet tijdens Eurosonic Noorderslag onder de noemer 'Van waste naar taste'. "We vingen op dat festival de urine van bezoekers op, filterden het en gebruikten het om munt te telen, die we aan bezoekers als verse muntthee hebben aangeboden. Munt is namelijk relatief makkelijk te telen: met elke plasbeurt kunnen we 75 takken munt telen. Het werd een groot succes. Klopt, technisch kunnen we uit urine drinkwater terugwinnen, daar is het uiteindelijk om te doen, maar je moet dan allerlei certificaten hebben en de wetgeving is er nog niet klaar voor."

Eind maart staat de unit op het DGTI Festival in Amsterdam. Wat daarna nog komt, is nog niet bekend. Maar dat het systeem werkt en levensvatbaar is, zo veel is wel zeker. "Er zijn talloze mogelijkheden", aldus Scheer.

De Geberit Preda urinoirs en het Sphinx Rimfree® toilet in de unit.

BIM ontwikkelt zich razendsnel

Stabiplan zet tien belangrijkste BIM-trends op een rij

BIM

Stabiplan (ontwikkelaar van BIM-software voor de installatietechniek) zette op een rij welke ontwikkelingen er dit jaar te verwachten zijn op het gebied van Bouw Informatie Modeleren (BIM), met als insteek dat dit jaar een interessant BIM-jaar wordt. De 10 belangrijkste trends:

Modulair bouwen & prefab. Wie aan prefab denkt, denkt aan prefabbetonmuren en -vloeren, maar ook steeds meer MEP-elementen (de functionaliteiten binnen BIM-software) worden prefab voorbereid.

Internet of Things. Slimme thermostaten en intelligente ventilatiesystemen zijn al geruime tijd de norm in de installatiebranche.

BEDRIJVEN AL BEZIG MET 4D-, 5D- EN 6D-BIM

Maar de verwachting is dat het Internet of Things (IoT) ook het werk van installateurs en modelleurs gaat veranderen. Augmented/VR Reality. Virtual reality, waarbij je

uitgebreide 3D-modellen met een bril kunt bekijken, leent zich uitstekend voor projectpresentaties bij de klant.

Direct bestellen uit het model. Het verrijken van BIM-modellen met data maakt een model een stuk waardevoller, mits er op een slimme manier gebruik van wordt gemaakt. Zo zijn er steeds meer bedrijven die profiteren van samenwerkingen tussen fabrikanten, leveranciers en BIM-software-ontwikkelaars.

Mobile cloudapplicaties. Realtime data uit het bouw- en ontwerp-proces kunnen tegelijkertijd door verschillende mensen op verschillende locaties bekeken worden. Het enige dat nodig is, is een internetverbinding.

BIM naar de bouwplaats. Er zijn legio mogelijkheden om BIM-modellen met actuele informatie te verrijken. Zoals werken met pointcloud: door middel van het uitvoeren van een 3D-laserscan kan op de bouwplaats een 'puntenwolk' worden gemaakt.

Pick & Mix of Alles-in-een? Bij steeds meer producten is het mogelijk deze aan te passen naar de persoonlijke behoeften van de gebruiker. Deze trend zien we terug in de installatiebranche;

Dit jaar wordt voor BIM een interessant jaar.

modelleurs kunnen zelf de tools kiezen waar zij mee willen werken.

BIM goes green. De duurzame voordelen die BIM biedt, spelen een steeds grotere rol. Door in de ontwerpfase al rekening te houden met materialen en energie-eigenschappen, kunnen gebouwen

energiezuiniger gebouwd worden.

3D printen. Dankzij accurate digitale product- en projectdata (bijvoorbeeld in de vorm van 3D-componenten op MEPcontent) kan het 3D-printen op verschillende manieren van pas komen in een BIM-proces.

4D-, 5D- en 6D-BIM. De eerste bedrijven zetten al stappen met 4D-, 5D- en zelfs 6D-BIM. Bij 4D-BIM praten we over het visueel inzichtelijk maken van de bouwplanning. Maar met name 5D-BIM (kostencalculatie) en 6D-BIM (lifecyclemanagement) zullen voor grotere projecten veel meerwaarde bieden.

Miljardste fitting is een feit

Geberit Mapress verbindt al 50 jaar lang

LEIDINGSYSTEMEN

Binnenkort rolt de miljardste (!) fitting van Geberit Mapress van de band in de Mapress fabriek in Langenfeld, Duitsland. Het is een nieuwe mijlpaal voor een product dat de afgelopen halve eeuw bewezen betrouwbaar, efficiënt en veilig is.

De perstechnologie is vandaag de dag dé standaard voor installateurs. Cv-, koel-, en drinkwaterinstallaties in gebouwen worden tegenwoordig op betrouwbare wijze geperst, evenals installaties voor speciale industriële toepassingen. En dat is te danken aan het baanbrekende werk dat Geberit de afgelopen vijf decennia hiermee heeft verricht. Het Geberit Mapress assortiment omvat anno nu meer dan 350.000 fittingen en buizen. Met rvs, C-staal, koper en CuNiFe (een zoutwaterbestendige koper-nikkel-ijzerlegering) zijn vier materialen beschikbaar die vrijwel elk toepassingsgebied met de juiste combinatie van afdichtringen betrouwbaar afdekken.

BETROUWBAAR ÉN UNIEK

Een nadere introductie hoeft eigenlijk niet meer, maar aan de andere kant kan het nooit kwaad om de unieke eigenschappen nog eens te belichten. Geberit Mapress is

Geberit Mapress bestaat al 50 jaar.

een perfect op elkaar afgestemd assortiment buizen, fittingen en gereedschap. Dankzij de innovatieve gekleurde persindicatoren is bij elke fitting direct zichtbaar of deze al geperst is of niet. De persindicator laat namelijk los zodra de fitting geperst is. Dit maakt installatie eenvoudiger, rendabeler en bovenal veiliger. Daarnaast geeft de kleur van de persindicator aan om welk materiaal het gaat: rood is bijvoorbeeld voor C-staal, blauw voor rvs, wit voor koper en zwart voor CuNiFe. Net als de persindicator zorgt de contourafdichtring voor extra veiligheid. Door de speciale vormgeving van deze ring lekken

de fittingen tijdens de druktest, waardoor toekomstige schade tijdens gebruik voorkomen kan worden. Om de O-ring tegen vuil te beschermen en om een hygiënisch schone installatie te garanderen, zijn alle fittingen én buizen voorzien van een beschermende afdekking. De kleur van deze afdekking is afhankelijk van het type afdichtring en toont daarmee meteen de toepassingsmogelijkheid.

Hou de website www.geberit.nl/mapressfitting in de gaten voor meer informatie over de bijbehorende wedstrijd 'Win de gouden fitting'.

Strijd TechniekTrofee gestart

ONDERWIJS

Basisscholen kunnen zich nu weer aanmelden voor de felbegeerde TechniekTrofee 2018. Er zijn twee prijzen te winnen. Een inspiratieprijs van 2.500 euro voor de basisschool met het meest inspirerende idee voor wetenschaps- en techniekonderwijs én een prijs van eveneens 2.500 euro voor de basisschool die wetenschaps- en techniekonderwijs op een enthousiasmerende manier in het lesprogramma heeft verweven.

De TechniekTrofee is een initiatief van TechniekTalent.nu en het Ir. W. Maas Geesteranus Fonds. Wetenschap & Techniek op de basisschool helpt leerlingen om al op jonge leeftijd hun talenten te ontdekken. Steeds meer basisscholen gaan er daarom mee aan de slag.

OOGSTEN

Tegenwoordig is dit eens te meer belangrijk, aangezien er nu en in de toekomst duizenden mensen moeten instromen in de installatiebranche. En om te kunnen oogsten, moeten de zaadjes nu op de basisschool worden gezaaid.

AANMELDEN

Basisscholen in het hele land kunnen zich tot en met 13 april aanmelden met hun project of idee.

Daarna buigt de jury zich over de inzendingen om per categorie maximaal drie nominaties te kiezen en daaruit selecteert de jury de winnaars van de TechniekTrofee en van de Inspiratieprijs, die op 27 juni 2018 bekend worden gemaakt.

Inzenden kan op www.techniektalent.nu/techniektrofee.

Kinderen kunnen niet snel genoeg in aanraking komen met techniek.

Toyota PROACE Worker wint bij eentonners de multitest

Bestelauto heeft voordelen ten opzichte van concurrenten

BESTELAUTOTEST

Stel: u wilt een nieuwe kleine bestelauto (een eentonner) kopen, maar u hebt geen idee welke. Dat is goed voor te stellen, want het aanbod is best ruim. De redactie van Bestelauto zocht uit wat nou de beste keus is en komt, toch wel onverwacht, uit bij de Toyota PROACE Worker. We kunnen ons heel goed vinden in de conclusie van het vakblad.

De eentonsbestelauto is bij uitstek geschikt voor zzp'ers in de bouwen installatiebranche. Dat is goed zichtbaar op elke beurs die in dit segment wordt gehouden, want daar dingen veel merken naar de gunsten van deze kleine zelfstandigen. Zo ook op de recente VSK, waar goed te zien was dat het goed gaat in de sector. De auto-importeurs voelen haarfijn aan dat het moment dat bouw- en installatiebedrijven weer kunnen investeren, is aangebroken.

SAMENWERKEN

In het segment van de eentonners is het helemaal bon ton om het

'samen te doen.' De Toyota PROACE Worker bijvoorbeeld is een broertje van de Peugeot Expert en Citroën Jumpy. Alleen aan het interieur zie je dat het om verschillende modellen gaat, maar qua motorisering en vooral qua laadmogelijkheden is het allemaal één pot nat.

De Fiat Talento, Renault Trafic, Opel Vivaro en Nissan NV300 zijn ook vrijwel eender en naar verluidt heeft Mitsubishi ook plannen om zich bij dit kwartet te voegen. En dan zijn er verder nog de Ford Transit Custom, Mercedes-Benz Vito en Volkswagen Transporter, die het op eigen kracht doen. Hebben we dan wel zo'n beetje alle modellen gehad in dit segment? Eigenlijk wel. Hyundai heeft nog de H300, maar daar gebeurt amper nog wat mee, en verder is er niets meer.

VOORDELEN

Bij een uitgebreide vergelijkende test komt Bestelauto.nl tot de conclusie dat de PROACE Worker in de kleinste variant (L1H1) boven de rest uitsteekt. Deze besteller heeft een aantal voordelen. Allereerst

Toyota PROACE Worker.

is er het enorme laadvermogen. Dankzij de prima 1,6 liter dieselmotor, een laag eigen gewicht en een hoog totaalgewicht mag de PROACE liefst 1521 kg aan lading meenemen. Dat is zeshonderd kilo meer dan bijvoorbeeld de Ford Customer. Verder munt het interieur van de cabine uit in doelmatigheid. Er zijn bijvoorbeeld grote deurvakken, een overzichtelijk dashboard, opvallend veel opbergruimte, de stoelen zitten als een vorst, het stuur ligt goed in de hand, de pook van de zesversnellingsbak staat dichtbij, het weggedrag is prima, de besturing lekker licht dankzij een elektrohydraulische toepassing en hij is

de zuinigste in zijn klasse.

Specificaties

Toyota PROACE Compact Cool Comfort L1H1

Motor:	1.6 D-4D 115pk.
Vermogen:	115 pk.
Koppel:	300/1750 tpm.
Wielbasis:	328 cm.
Eigen gewicht:	1621 kg.
Nuttig laadvermogen:	1400 kg.
Laadruimte:	244x59x133 cm.
Tilhoogte:	56 cm.
Prijs:	18.795 euro.
Er is al een Toyota PROACE voor 17.295 euro (exc. btw en excl. bpm).	

Is meer asfalt wel nodig?

FILEDRUK

Het aantal kilometers dat een Nederlander gemiddeld rijdt in de auto daalt al jaren en er is geen enkele aanleiding om aan te nemen dat dit beeld de komende tijd zal veranderen. Je kunt je dan ook afvragen of meer asfalt wel nodig is.

Dit stellen ir. Arie Bleijenbergh (auteur van het boek 'Nieuwe mobiliteit'), ir. Huib van Essen (CE Delft) en prof. dr. Bert van Wee (TU Delft) in een recent artikel.

DALING

Sinds 2005 is het aantal per inwoner gereisde kilometers in een auto met bijna 5 procent gedaald en ook in 2017 zijn weer minder kilometers gereden dan in het jaar ervoor. Volgens de schrijvers zijn er drie oorzaken: De gemiddelde snelheid van de auto neemt al sinds 1995 niet meer toe en blijft stabiel rond de 45 km per uur, de verstedelijking neemt toe en de sterke groei van het vliegverkeer gaat (enigszins) ten koste van de tijd die we autorijden.

"Deze drie ontwikkelingen zetten door en daarom is te verwachten dat het aantal kilometers dat de Nederlander gemiddeld in de auto aflegt, stabiliseert of licht daalt de komende decennia. Wij verbazen ons dan ook over de prognoses die de rijksoverheid hanteert: 10 procent groei in de komende 15 jaar. Wij zien geen redenen waarom dit zal gebeuren."

Geleerden vragen zich af of meer asfalt wel nodig is.

We moeten zelfrijdende auto leren begrijpen

ZELFRIJDEND

Er is meer inzicht in de reacties van fietsers en voetgangers in het verkeer nodig om zodoende de zogeheten algoritmes van zelfrijdende voertuigen straks goed te kunnen afstemmen. "Het gaat enerzijds om het begrijpen van de signalen waar je als conventionele bestuurder op reageert als je een fietser of voetganger ziet en anderzijds om het begrijpen van, vooral, informeel gedrag van fietsers en voetgangers."

MITSEN EN MAREN

Dit zegt Marjan Hagenzieker, hoogleraar verkeersveiligheid TU Delft en wetenschappelijk adviseur bij SWOV, in een blog op verkeerskunde.nl. De strekking van haar artikel is dat er nog te veel mitsen en maren zijn ten aanzien van de zelfrijdende auto.

Onlangs rondde Hagenzieker en haar team het onderzoek 'Zelfrijdende auto's, wat betekent dit voor fietsers en voetgangers' (een

coproductie van de Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid (SWOV) en TU Delft) af en daaruit blijkt dat het gros van de deelnemers vertelde dat ze zich voorzichtiger gedroegen en meer afstand hielden bij het zelfrijdende voertuig, terwijl

een minderheid aangaf juist minder voorzichtig te zijn geweest omdat ze vertrouwen hadden in het zelfrijdende voertuig.

De conclusie: "Meer inzicht in de reacties van fietsers en voetgangers in het verkeer is nodig."

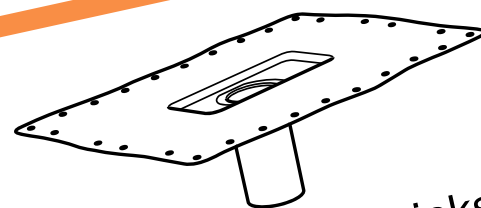
Marjan Hagenzieker is kritisch op de komst van de zelfsturende auto.

■ GEBERIT

GEBERIT DOUCHEGOTEN CLEANLINE

EENVOUD IN SCHOONHEID

**EENVOUDIGE
INSTALLATIE:**

dichtingsfolie fabrieks-
matig aangebracht

**KNOW
HOW
INSTALLED**

Klanten houden van douchegoten en monteurs houden van eenvoudige installaties. De nieuwe Geberit douchegoten CleanLine kunnen net zo eenvoudig geïnstalleerd worden als de bekende vloerput. Dankzij de dichtingsfolie – die fabrieksmatig is aangebracht – is de waterdichte afwerking van de goot veilig en betrouwbaar, wat het risico op lekkage tot een minimum beperkt. Eenvoudiger kan niet.

www.geberit.nl/cleanline